

Læreplan i fordypning i norsk

Om faget

Fagets relevans

Fordypning i norsk skal gi mulighet til å utforske tekster fra ulike emneområder og inspirere til praktisk og kreativ språkbruk. Et vidt spekter av tekster skal være utgangspunkt for arbeidet med språk og tekst, og faget skal legge til rette for oppdagende og utforskende læringsaktiviteter for å fremme dybdelæring. Fordypning i norsk skal bidra til både lesing og tekstproduksjon og være en arena for muntlig og skriftlig kommunikasjon gjennom bruk av ulike medier. Faget skal også fremme innsikt i og kritisk vurdering av egen språkutvikling og tekstkompetanse.

Kjerneelementer i faget

Tekst i kontekst

Elevene skal lese for å få estetiske opplevelser, bli engasjert, undre seg, lære og få innsikt i menneskers tanker og livsbetingelser. Faget bygger på et utvidet tekstbegrep der elevene skal lese, utforske og reflektere over skjønnlitteratur og sakprosa som kombinerer ulike uttrykksformer. Tekstene kan knyttes både til kulturhistorisk kontekst og elevens egen samtid.

Kritisk tilnærming til tekst

Elevene skal kunne reflektere kritisk over hva slags påvirkningskraft og troverdighet tekster har, og skal kunne vurdere og bruke kilder på en bevisst måte. De skal utøve digital dømmekraft og opptre etisk og reflektert i kommunikasjon med andre.

Muntlig kommunikasjon

Elevene skal få oppleve glede ved å uttrykke og utfolde seg muntlig. De skal lytte til og bygge på andres innspill i faglige samtaler. De skal presentere, fortelle og diskutere på hensiktsmessige måter både spontant og planlagt, foran et publikum og med bruk av digitale ressurser.

Skriftlig tekstsaking

Elevene skal få oppleve glede ved å skape tekster i ulike sjangere og med ulike formål, og kombinere skrift med andre uttrykksmåter. De skal kunne vurdere andres tekster og bearbeide egne tekster ut fra tilbakemeldinger.

Språket som system og mulighet

Elevene skal utvikle kunnskaper om og ferdigheter i de grammatiske og estetiske sidene av språket. De skal kunne følge etablerte språk- og sjangernormer, men også kunne leke, utforske og eksperimentere med språket på kreative måter.

Språklig mangfold

Elevene skal ha kunnskap om dagens språksituasjon i Norge. De skal ha innsikt i sammenhengen mellom språk, kultur og identitet og kunne forstå egen og andres språklige situasjon i Norge.

Fagspesifikk tekst om hvordan verdigrunnlaget synliggjøres i faget

Demokrati, fellesskap og mangfold er grunnleggende verdier i samfunnet vårt. Å kunne orientere seg kritisk og konstruktivt i en mangfoldig språk- og mediekultur står sentralt i faget og er avgjørende for identitetsutvikling og sosial læring og for å utvikle fullverdig medborgerskap. I Fordypning i norsk står kulturelt og språklig mangfold i et spenningsforhold til nasjonal kulturarv. Dette spenningsforholdet skaper felles referanserammer, samtidig som det gir rom for ulike perspektiver, uttrykksformer og ideer. Evnen til å stille spørsmål, utforske og eksperimentere er viktig for elevers dybdelæring. Et godt språklig fundament er en forutsetning for å utvikle engasjement, utforskertrang og skaperglede. I Fordypning i norsk skal elevene få mulighet til å utforske og reflektere kritisk over språk, tekst og kultur.

Tverrfaglige temaer i faget

Bærekraftig utvikling

Gjennom arbeid med norsk fordypning utvikler elevene kunnskap om hvordan samspillet mellom mennesket og dets livsbetingelser gjenspeiles i språket og fremstilles i litteraturen. Gjennom fagets arbeidsmåter og tekstmangfold kan elevene utvikle forståelse for grunnleggende dilemmaer og utviklingstrekk i samfunnet.

Folkehelse og livsmestring

Gjennom arbeid med norsk fordypning utvikler elevene evnen til å uttrykke seg skriftlig og muntlig. Dette gir grunnlag for å kunne gi uttrykk for egne følelser, erfaringer og meninger, noe som er viktig for psykisk helse og livsmestring. Arbeid med både språk og litteratur gir perspektiver knyttet til identitet, selvbylde og det å forstå andre menneskers livssituasjon.

Demokrati og medborgerskap

Gjennom arbeid med norsk fordypning utvikler elevene muntlige og skriftlige retoriske ferdigheter for deltakelse i samfunnsdebatten. De utvikler også kompetanse i kritisk vurdering av tekst, noe som er viktig for å holde seg informert og gjøre seg opp egne meninger. Lesing av litteratur gir elevene erfaring med å leve seg inn i og forstå andre menneskers livssituasjon og perspektiver.

Grunnleggende ferdigheter i faget

Å kunne lese

Å kunne lese i faget innebærer å lese ulike typer tekster med ulike formål. Det innebærer videre å finne informasjon og forstå resonnementer i tekster, og kunne forholde seg kritisk og selvstendig til leste tekster.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i faget innebærer å planlegge, utforme og bearbeide tekster som er relevante for faget, og tilpasse tekstene til formål og mottaker.

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i faget innebærer å lytte, samtale og tilpasse språket til formål og mottaker. Det innebærer videre å mestre ulike kommunikasjonssituasjoner og kunne fremføre muntlige presentasjoner av ulik art med presist fagspråk.

Å kunne regne

Å kunne regne i faget innebærer å lese, forstå og produsere sammensatte tekster som inneholder tall, statistikk, tabeller, grafiske fremstillinger og geometriske figurer.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i faget innebærer å bruke digitale verktøy, medier og ressurser for å innhente informasjon, skape og redigere ulike typer tekster og kommunisere med andre. Videre innebærer det å kunne regler for opphavsrett og personvern, og vurdere og bruke kilder på en bevisst måte.

Kompetansemål

Etter 10. årstrinn

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

- presentere, dele og drøfte resultater fra egne norskfaglige undersøkelser med et språk tilpasset mottaker
- produsere fordypningsarbeider og presentere dem på hensiktsmessig måte ved å kombinere ulike modaliteter og medietyper
- formidle egne opplevelser av tekstlige uttrykk
- bruke språklige og litterære virkemidler i egen tekstproduksjon
- oversette fra engelsk til norsk og forklare hvordan mening endrer seg
- utforske og beskrive språksituasjonen i eget nærmiljø
- gjøre greie for likheter og forskjeller mellom muntlig og skriftlig språkbruk
- utforske og analysere struktur og innhold i moderne kommunikasjonsformer
- lese skjønnlitteratur og sakprosa og drøfte sammenhengen tekstene inngår i
- vurdere og dokumentere egen utvikling i arbeid med utforsking av språk og tekst
- sammenlikne, analysere og vurdere ulike språklige og retoriske virkemidler
- vurdere og bruke informasjon fra digitale kilder og følge regler for opphavsrett

Fagspesifikk omtale av vurdering i fag

Eleven viser kompetanse i faget når han/hun kan planlegge, gjennomføre og presentere oppdagende og utforskende arbeid (forskningsarbeid) knyttet til språk og litteratur. Elevens skriftlige og muntlige arbeider skal ligge til grunn for vurderingen, men også elevens arbeidsprosess i utforskende arbeid skal vektlegges.

Vurdering

Fagspesifikk omtale av vurdering i fag

Opplæringen og vurderingen i faget skal være i tråd med overordnet del av læreplanverket. Læreren skal gjennom sin vurderingspraksis støtte opp under elevens dybdelæring, motivasjon og mestring.

Kompetansemålene er grunnlaget for vurdering i faget. Kompetansemålene skal forstås i lys av formålsparagrafen i opplæringsloven, overordnet del og teksten Om faget.

Elevene skal medvirke i egen læring. De skal få muligheten til å vise kompetansen sin på ulike måter, reflektere over læringen og delta aktivt i vurderingen av eget arbeid. Læreren skal støtte og veilede eleven til å kunne sette seg mål og vurdere egen utvikling.

Underveisvurderingen i fag skal brukes som et redskap i læreprosessen, gi grunnlag for tilpasset opplæring og bidra til at eleven øker kompetansen sin i faget. Den kompetansen eleven har vist underveis i opplæringen, er en del av grunnlaget for vurderingen når standpunktkarakteren i fag skal fastsettes.

I standpunktvurderingen skal læreren vurdere den samlede kompetansen i faget. Vurderingsgrunnlaget skal ivareta bredden i kompetansemålene i læreplanen. Eleven skal være kjent med hva det blir lagt vekt på i fastsettingen av standpunktkarakteren.

Sluttvurdering

Elevene skal ha én standpunktkarakter, og kan bli trukket ut til muntlig eksamen. Denne blir utarbeidet og sensurert lokalt.